

Rapport over Naturvernforbundets inkluderingsaktiviteter i 2018

Naturgledeturer i Hordaland

Naturglede og «sommarspel» på Spelhaugen lørdag 9. juni

I samarbeid med Bærekraftige liv Fyllingsdalen og Søreide, og Magneten kunstkollektiv, arrangerte vi «Sommarspel på Spelhaugen» 9. juni, et familievennlig arrangement med ulike stasjoner og aktiviteter. Naturvernforbundet arrangerte bygging av fuglekasser og insekthotell, i tillegg til to naturstier i Kanadaskogen rundt Spelhaugen. Deltakerne fikk også se et teaterstykke fremført av Fyllingsdalen teater, de fikk se fargerike latinamerikanske danser av danserne i Takiri Folkedans og México Lindo, de fikk lage egne drager på Magneten kunstkollektiv sin stasjon, og de fikk høre musikk av Varden skoles musikkorps. I løpet av dagen var flere hundre mennesker innom arrangementet, og nærmere 50 fuglekasser ble bygget, og mot slutten av dagen gikk vi også tomme for materiell til å lage insekthotell. Vinnerne av naturstiene fikk håndbok om spisende, ville vekster som premie.

Arrangementet ble annonsert via arrangement på Facebook, nettsidene våre og plakater på norsk og engelsk. Vi oppfordret spesielt våre frivillige med innvandrerbakgrunn til å spre arrangementet i sine nettverk, og spredde også informasjon om arrangementet på Facebook-gruppene «Refugees welcome to Bergen» og «Free Activities in Bergen». Ressurscenteret Batteriet spredte også informasjon om arrangementet i sitt nettverk. Vi opplevde at vi lyktes med å nå personer med minoritetsbakgrunn og var glade for å se mangfoldet blant deltakerne.

«Get to know nature in Norway» - møte og aktivitetsdag 6. og 11. september

I samarbeid med Det Felles Innvandrerråd i Hordaland, Bergen og Hordaland Turlag, Bergen sopp- og nyttevekstforening arrangerte vi et inspirasjonsmøte og en aktivitetsdag ved Skomakerdiket på Fløifjellet i september, hvor formålet var å nå personer med minoretsbakgrunn med lite eller ingen erfaring med aktiviteter i norsk natur. Til inspirasjonsmøtet inviterte vi Sadia Aslam, opprinnelig fra Pakistan, og datteren Alisha, som begge er aktive i DNT Drammen, til å fortelle om deres erfaringer med å bli kjent med norsk natur og friluftsliv. Vi fortalte også om mulighetene for kortreiste naturopplevelser i og rundt Bergen. Rundt 15 personer deltok på møtet og tilbakemeldingene var svært positive.

Aktivitetssdagen fant sted ved Skomakerdiket på Fløifjellet om ettermiddagen den 11. september. Dessverre opplevde vi en svært stormfull og våt september i 2018, og vi fikk erfare at været har mye å si for oppmøtet på et slikt arrangement. Denne tirsdag ettermiddagen var det meldt kraftig nedbør og vind, og vi vurderte å utsette eller avlyse arrangementet, men landet til slutt på at vi ville forsøke å gjennomføre likevel. Dessverre slo værmeldingen til, så selv om vi hadde mobilisert godt i forkant, kom bare 13 personer på arrangementet, hvorav de fleste var tilknyttet en av organisasjonene som arrangerte. De som var til stede hadde det likevel veldig hyggelig: Vi lagde bål og grillet pinnebrød, fikk smake på forskjellige spennende, ville vekster som sopp- og nyttevekstforeningen hadde med, og fikk smake på mat fra forskjellige kulturer som deltakerne hadde med. Selv om det kom langt færre enn vi hadde håpet, var det en viktig lærdom med tanke på vær og oppmøte, og i planleggingen og gjennomføringen fikk vi opparbeidet en god samarbeidsrelasjon med Bergen og Hordaland Turlag og Det Felles Innvandrerråd i Hordaland, som vi vil fortsette å samarbeide med.

Fisketur 6. oktober

I samarbeid med Propter Familia, den familieorienterte organisasjonen for polske innvandrere i Bergen, og Norges Jeger og Fiskerforbund (NJFF) Hordaland, arrangerte vi fisketur på Glesvær utenfor Bergen lørdag 6. oktober. Nærmere 30 personer deltok på fisketuren, hvorav de fleste var polske innvandrere. Vi leide en fiskebåt med kaptein, og de to representantene fra NJFF hadde med fiskeutstyr som deltakerne fikk låne. De gav også opplæring i hvordan utstyret brukes, og hvilken type fisk man kunne forvente å få. Fisketuren gikk innaskjærs i skjærgården, og mange av deltakerne hadde fiskelykken med seg. Etter fisketuren fikk alle deltakerne suppe og kaffe på Glesvær kafé. Tilbakemeldingene fra turen var svært positive.

Naturgledeturer i Rogaland

Dugnad på Marøy

Naturvernforbundet arrangerer dugnader for å holde ved like kulturlandskapet på Marøy. I 2018 har det vært gjennomført til sammen 7 dugnadslørdager. I løpet av året har totalt 5 nye deltagere blitt med en eller flere ganger som resultat av vår inkluderingsatsing. Disse kommer fra Syria (x2), Uyguristan, Portugal og Spania.

Miniferie til Marøy

Tilbudet ble annonsert via Flyktningseseksjonen i Stavanger, samt i turgruppa til Røde Kors. Tilbudet viste seg å være svært populært, og siden vi ikke ville avvise noen på kaia ble det kjørt skytteltrafikk mellom båthavna og øya for å få alle trygt over. Totalt 54 personer deltok denne dagen. På øya ble det både badet, fisket og grillt. I tillegg til mat og avslapping ble det omvisning på øya.

Familiedager på Mostun

Det er invitert til 5 familiearrangement på Mostun. Dessverre ser vi at det ikke kommer så mange uoppfordret, så her må vi legge en strategi med tettere oppfølging i året som kommer. Vi har talt 3 deltagere som har kommet via inkluderingsatsingen som deltagere. Flere har meldt interesse, men ikke dukket opp på selve arrangementet.

Frivillige arbeid på arrangement

Vi har invitert med nye frivillige på våre arrangement, og her har vi hatt 6 arrangement som er gjennomført med hjelp fra frivillige med begrenset eller ingen norskkunnskaper. Arrangementene spenner fra familiedager (x2), bålpannefester (x2), klesbyttearrangement og kafeassistent i Mostunkafeen ved foredrag. Totalt er det 4 personer som har vært med på ett eller flere arrangement.

Turgruppe

Sammen med Røde Kors har vi arrangert tur rundt Mosvatnet. Etterpå serverte vi lapper ute på tunet til lyden av kråketrekket, og det ble gitt litt spontan naturveiledning. Totalt 9 deltok på turen i tillegg til turlederen fra Røde Kors.

Praksiselever

Vi har hatt 2 praksiselever fra læringscenteret ved Mostun fra august–november. De har jobbet med diverse vedlikeholds- og skjøtselsarbeid, samt bistått i undervisningssituasjoner 2 dager i uker. En av praksiselevne har blitt med videre i dugnadsgruppen på Marøy, mens den andre har gått over i en lønnet stilling i kommunen.

Naturgledeturer i Sør-Trøndelag

Kveldstur i Bymarka 15. mai

Åtte voksne og to barn møtte opp for en tur langs Theisendammen og Baklidammen for å observere kveldsaktive dyr. En familie med to barn, fra Bosnia, og en fra Canada var veldig glade i å få møte nytt folk å lære seg om naturen. Noen fugler ble observert, og til slutt også bever i Theisendammen.

Tur til Lavollen med Løkka Frivilligsentral 3. juli

Ca. 15 personer, både norske og nyankomne, møtte opp i Ila parken. Derfra gikk vi opp til Theisendammen. Videre passerte vi Baklidammen på vei opp til Lavollen. Etter lunsj ute i solen, gikk vi nedover forbi baklidammen og så etter beverspor og beverhytte. Dette var veldig spennende for de nyankomne, som aldri hadde sett lignende før. De var veldig interessert i beveren og hvordan den lever. Etter noen pauser her og der, gikk vi til slutt ned mot Byåsen butikkssenter og videre til Ilaparken.

Høstdagen ved Haukvatnet 2. september

I forbindelse med friluftslivets uke og Høstdagen ved Haukvatnet arrangerte vi fuglekassebygging og stand med ting fra naturen. Høstdagen ved Haukvatnet tiltrekker mange familier og spesielt familier med utenlandsk bakgrunn. Det ble mange glade smil fra barn som lagde fuglekasser med stor entusiasme.

Tur rundt Lianvannet 13. september og 19. september

Turen langs Lianvannet ble arrangert av et av våre aktive medlemmer. Ingerid Angell-Petersen har mye kunnskap innen sopp og planter, og hun kunne fortelle mye om livet i skog og ved vannet. Som avslutning ble det bål, kaffe og kake (som noen hadde tatt med seg). Det ble også mulighet å smake på sopp.

Siden det ikke var så mange som kom første turen langs Lianvannet, var ønsket stort om å arrangere dette igjen. Denne gangen var det flere som ble med. Det ble også kaffe og prat ved bålet etter turen.

Åpen hage i Østfold

Naturvernforbundet i Østfold har startet opp et naturhageprosjekt beliggende ved Os kirkegård i Halden. Hagen har vært åpen for alle hele vekstsesongen 2018, inkludert fellesferien. Mandager og onsdager fra 17 til 20 er fellestid hvor deltakerne og besøkende kan få informasjon og veiledning. Det er i dag 37 betalende medlemmer, men disse har også ofte med seg familiemedlemmer og venner slik at antallet som regelmessig besøker hagen er langt større. Hagen er et møtested for mange nasjonaliteter og bidrar til integrering. Prosjektet har per i dag mennesker fra 12 ulike nasjoner som deltar aktivt. En del av hagen er dessuten tilrettelagt for Os skole som har et eget skoleprosjekt for skoleelever og SFO.

Søndag den 26. august ble det arrangert Åpen dag med innhøsting og servering av mat til over 100 besøkende. Serveringen skulle være «søppelfri» og hele arrangementet kreerte mindre enn én bærepose med søppel!

I løpet av sommeren ble hagen utvidet med flere nye elementer for å øke artsmangfoldet. Det ble f.eks. etablert et insekthotell, læger (ask), dødvedhekk, urtespiral, villblomstbed, mm. Det ble også produsert og satt opp informasjonstavler som forklarte intensjonen med de ulike installasjonene.

Naturgledeturer i Salten

Livet i fjæra 25.-26. august

I samarbeid med RamSalten våtmarkssenter inviterte Naturvernforbundet i Salten til to dager med tur, læring og strandrydding. Vi hadde invitert ulike organisasjoner i Bodø til å være med. Det ble sendt ut invitasjon til Naturvernforbundet sine medlemmer, annonsert via Facebook og tatt kontakt med flyktningkontoret i Bodø kommune. Det var liten respons, men gjennom flyktningkontoret fikk vi rekruttert fem personer fra Eritrea.

Lørdag 25. august var det samling på Låter. Her var det flo sjø og mye regn slik at opplegget ble samling av mat i fjæra, men også i skogen. Det ble plukket tyttebær, blokkebær, krøkebær og bringebær. Det ble samlet strandsnegler i fjæra. Så ble det hele fortært på bål i lag med medbrakt fisk og grønnsaker. Etter lunsj ble det gitt en omvisning med de vanligste artene i strandsonen. Deltagerne bodde på hytte på Kjerringøy Camping.

Søndag ble det et alternativt opplegg tilpasset været. Mye vind gjorde at vi ryddet på fastlandet i stedet på øyene utenfor Kjerringøy. Vi plukket ikke så mye plast siden det var ryddet godt fra før, derimot hentet vi et langt rør fra oppdrettsnæringa som hadde blitt skyldt på land. Deretter var det omvisning i naturreservatet, en liten toptur og avslutning med matpause i et nydelig vær, men godt med vind på fjorden.

På tross av litt få deltagere var opplegget som ble gjennomført vellykket. Opplegget forgikk på norsk. En nokså avslappet tidsplan gjorde opplegget fleksibelt og kunne tilpasses vær og vind.

Adventslavvotur

Forsøket på å gjenta fjorårets suksess med adventslavvotur i samarbeid med Bodø Voksenopplæring måtte dessverre avlyses på grunn av dårlig vær. En person som ikke hadde fått med seg kanselleringen fikk seg en tur i nærområdet istedenfor. Det vil bli arrangert tur med Bodø Voksenopplæring på sen vinteren istedenfor.

Inkludering i Nes

Naturvernforbundet i Nes har startet et samarbeid med frivillighetsentralen i Nes, der de samarbeider om å nå ut til minoritetsbefolkningen i kommunen. Dette er et av de nye lagene som ønsker å jobbe aktivt med inkludering og som har startet opp sitt inkluderingsarbeid i år. Foreløpig er de på kartleggings og planleggingsstadiet, men med konkrete planer om å få til den første aktiviteten våren 2019.

Inkluderingsseminar: Hvordan bli en mer inkluderende organisasjon?

Helgen 19.-21. oktober arrangerte Naturvernforbundet og Natur og Ungdom inkluderingsamling for medlemmer og frivillige som var interesserte i å lære mer om hvordan man driver et inkluderende lokal- eller fylkeslag. Samlingen fant sted på Haraldsheim Vandrerhjem i Oslo og medlemmer i de to organisasjonene fikk dekket alle kostnader ved reise, mat og overnatting i forbindelse med samlingen.

Fredag kveld og lørdag gikk med til ulike foredrag og workshop rundt temaet inkludering, god organisasjonskultur og naturen som inkluderingsarena. Det var mellom annet foredrag ved Alisha Ahsan Javid i DNT Drammen om viktigheten av å få flerkulturell ungdom med på friluftslivsaktiviteter, og av Mehdi Maghsoudi som tar med seg innvandrere på tur i DNT Oslo. Frivillighet Norge ledet workshop om hvordan organisasjonene kan bli flinkere til inkludering, og foredragsholdere fra Alle

Med kampanjen, Norsk audiopedagogisk forening og Skeiv ungdom delte med oss av sine erfaringer med å tilrettelegge for ulike målgrupper.

Søndagen var det tur i Nordmarka der Naturvernforbundet sitt fylkeslag i Oslo og Akershus fikk vist fram et av sine naturgledekonsepter – Sidesprang. Gjennom å stå langs mye brukte stier og gangveier og lede tilfeldige forbipasserende inn på en spennende sti gjennom eventyrskogen, når de ut til nye personer som de ellers ikke ville fått kontakt med. Denne søndagen gikk turen fra den mye brukte gangveien mellom Sognsvann og Ullevålseter, og gjennom et flott skogsområde til et koselig bål ved et lite vann der vi sto klare med kaffe og bålvafler. I tillegg til ideer om hvordan man kan nå breiere ut i organisasjonene, gav søndagsturen deltagerne en god anledning til å snakke sammen og dele erfaringer og ideer til det videre arbeidet.

Totalt deltok noen og tjue personer på samlingen, en overvekt av de fra Natur og Ungdom. Vi slet dermed litt mer med mobiliseringen denne gangen enn vi har gjort de siste par årene, noe som kan ha sammenheng med at samlingen ble lagt over en hel helg. Samarbeidet med Natur og Ungdom fungerte elles bra, og flere av deltagerne fra Naturvernforbundet uttalte at de satte pris på at dette vart arrangert sammen med ungdomsorganisasjonen.

Fordi det var en del som ikke kunne komme på inkluderingsamlingen, og kostnadene til å dekke reise og overnatting dermed ble en del lavere enn budsjettet, arrangerte vi en liten samling til, i forbindelse med konferansen Forsking i friluft som hadde en veldig bra dag om inkludering i natur. Der fikk vi samlet seks representanter fra ulike deler av organisasjonen som i tillegg til mye inspirasjon og faglig påfyll fikk hatt flere gode diskusjoner om hvordan vi kan styrke Naturvernforbundets inkluderingsarbeid framover.